

Роль шкіл громадського здоров'я в часи війни: Заява ASPHER щодо війни в Україні

28 лютого 2022 року

Війна має руйнівний вплив на здоров'я населення. Наслідки війни багатомірні і впливають на соціальне життя та інфраструктуру системи охорони здоров'я, а також на стан навколишнього середовища. Поряд із безпосереднім і довгостроковим впливом на фізичне та психічне здоров'я всіх осіб, що перебувають в радіусі збройного конфлікту, наслідки війни мають найбільший вплив на вразливі та маргіналізовані групи [1-3]. Окрім того, війна і збройні конфлікти спричиняють вимушене переміщення людей, створюючи додаткові проблеми для громадського здоров'я на всьому шляху переміщення, перельотів та/або міграції. Асоціація шкіл громадського здоров'я (ASPHER) нагадує військовим, що вчиняють напади, про їхні зобов'язання щодо дотримання норм гуманітарного права Організації Об'єднаних Націй та Резолюції ВООЗ щодо Атак на систему охорони здоров'я [4], які спрямовані на забезпечення основних життєво необхідних медичних послуг, що надаються населенню, яке постраждало від надзвичайних ситуацій без перешкод – будь-яких форм насильства чи обструкцій.

Громадське здоров'я за замовчуванням використовує підхід, спрямований на підтримання миру, як вже раніше ASPHER підкреслював у своїх заявах, пов'язаних із такими подіями, як порушення прав медичних працівників у Туреччині після їхньої позиції проти військової операції в Афріні [5, 6], як ізраїльсько-палестинський конфлікт [7], а також із роллю шкіл громадського здоров'я (SPHs) у розбудові миру [8]. Відповідно, ASPHER рішуче засуджує військові дії проти України, які забирають людські життя та знищують цивільну інфраструктуру. Ми солідарні з українським народом, а також з тими російськими громадянами, які виступають проти цієї військової агресії. ASPHER висловлює глибоку стурбованість впливом війни на здоров'я та добробут українського народу та інших потенційних жертв, а також європейського та міжнародного суспільства.

Школи громадського здоров'я – це організації, здатні підтримувати громадянське суспільство максимальними навичками та вміннями під час збройного конфлікту. Крім того, SPH є основним партнером національних та міжнародних організацій з охорони здоров'я. ASPHER, як мережа, що представляє SPH та навчальні заклади охорони здоров'я в Європі протягом понад 50 років, займає позицію надійного джерела досвіду, солідарності, підтримки та союзника для SPH та працівників охорони здоров'я усіх постраждалих країн. Керуючись принципами розбудови миру [8], ASPHER виконує наступні п'ять дій:

- 1) Виявлення та розповсюдження фактів: ASPHER створює легкодоступну карту знань, вмінь і навичок, які є важливими для SPH та працівників охорони здоров'я в умовах конфлікту та війни. Серед них – реагування на надзвичайні ситуації та операції, включаючи питання навколишнього середовища та інфраструктури; системи нагляду та звітності стосовно громадського здоров'я в зонах конфлікту; здоров'я біженців і мігрантів; управління пандемією Covid-19 [9]; інші інфекційні захворювання, що виникають внаслідок руйнування інфраструктури; узгоджені зусилля з військовослужбовцями в інтересах охорони здоров'я; перегляд протоколів та

правомочностей щодо радіаційних надзвичайних ситуацій, ядерного вибуху чи ядерного витоку та способів захисту здоров'я населення у таких випадках. Щоб підтримати ефективну реалізацію цих вмінь і навичок, ASPHER зміцнює існуючу співпрацю в мережі SPH, а саме, через участь у програмах наукового співробітництва, обміну науковцями, дистанційного навчання та інших формах «цифрового» навчання, допомоги та наукових консультацій органам охорони здоров'я, політикам та іншим національним, європейським чи міжнародним організаціям, таким як Кластер охорони здоров'я ООН в Україні в умовах надзвичайних ситуацій.

2) Дипломатія, посередництво та трансформація конфліктів: ASPHER розпочав і продовжуватиме мобілізувати та встановлювати зв'язок SPH і колег з галузі охорони здоров'я постраждалих від війни та сусідніх регіонів, щоб допомогти підтримувати діалог між SPH для ефективної та належної відповіді на виклики в сфері громадського здоров'я. Крім того, ASPHER надасть простір для голосів з України та людей, які найбільше постраждали від військових дій, щоб поділитися своїм досвідом через комунікаційні канали Асоціації, наприклад, щомісячні інформаційні бюлетені та платформи соціальних мереж.

3) Солідарність і підтримка: особлива увага буде приділена мобілізації мереж практичної підтримки для українців та жителів України. По-перше, це включає прийом науковців та студентів групи ризику в школах-членах ASPHER. ASPHER бере активну роль у налагодженні зв'язків з постраждалими науковцями, сприяючи їх обміну досвідом з SPH, які мають досвід прийому дослідників в групі ризику та надаючи ресурси для потенційних партнерських організацій (наприклад, Scholars At Risk, Scholar Rescue Fund, CARA у Великобританії, Philipp Schwartz Initiative у Німеччині, PAUSE у Франції). По-друге, ASPHER мобілізує свій значний досвід щодо охорони здоров'я біженців для підтримки держав, які, ймовірно, отримають велику кількість біженців, потенційно на тривалий період часу. Такі зусилля також включатимуть солідарність із російськими активістами, що виступають за мир.

4) Використання вищих цілей, пов'язаних зі здоров'ям: активний моніторинг та документування порушень прав людини з можливими наслідками поганого самопочуття та затримки розвитку.

5) Незгода та відмова від співпраці: ASPHER повторює свою позицію, що вона виступатиме проти будь-якої діяльності, що підриває розбудову миру, і не співпрацюватиме з установами, які пов'язані з порушеннями прав. Для ефективної координації цих дій ASPHER вирішила створити робочу групу¹ з моніторингу впливу на здоров'я населення в Україні, спрямовану на забезпечення міцної основи для запобігання, готовності та реагування на збройні конфлікти.

Вжиття цих дій є звичайним продовженням місії ASPHER щодо сприяння «здоровому та мирному суспільству» на основі цінностей соціальної підзвітності та справедливості у системі охорони здоров'я. Розгляд ситуації крізь призму громадського здоров'я розширює увагу за межі безпосередньо медичних та гуманітарних аспектів збройного конфлікту. Хоча вони надзвичайно важливі, їх недостатньо. Соціальні, економічні та екологічні детермінанти здоров'я повинні бути враховані, щоб сформувати єдину стійку відповідь стосовно охорони здоров'я, яка зміцнюватиме місцевий потенціал з урахуванням потреб місцевих громад. ASPHER закликає наших членів, партнерів, союзників і мережі підтримати ці дії та приєднатися до наших зусиль з кінцевою метою ефективної відповіді громадського здоров'я на війну проти України.

Подяка: ASPHER хотів би подякувати всім колегам, які зробили внесок у розробку цієї заяви.

¹ Цільова група відкрита для всіх шкіл-членів ASPHER. Будь ласка, зв'яжіться з секретаріатом ASPHER за адресою: office@aspheg.org, якщо представник(и) Вашої установи бажають зробити свій внесок. ASPHER запрошує наших членів розробити переклади цієї заяви для широкого поширення англійською та місцевими мовами.

Автори:

З англійської переклала Ірина Сенюта, завідувачка кафедри медичного права Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Оригінальна версія:

Wandschneider L, Namer Y, Davidovitch N, Nitzan D, Otok R, Leighton L, Signorelli C, Middleton J, Martin-Moreno JM, Chambaud L, Lopes H and Razum O (2022) The Role of Europe's Schools of Public Health in Times of War: ASPHER Statement on the War Against Ukraine. *Public Health Rev* 43:1604880. <https://doi.org/10.3389/phrs.2022.1604880>

Lisa Wandschneider¹, Yudit Namer¹, Nadav Davidovitch², Dorit Nitzan², Robert Otok³, Lore Leighton³, Carlo Signorelli³, John Middleton³, Jose M Martin-Moreno⁴, Laurent Chambaud⁵, Henrique Lopes⁶, Oliver Razum^{1,*}

¹Bielefeld University, School of Public Health, Department of Epidemiology and International Public Health, Bielefeld, Germany

²Ben-Gurion University of the Negev, School of Public Health, Be'er Sheva, Israel

³The Association of Schools of Public Health in the European Region (ASPHER), Brussels, Belgium

⁴ASPHER Honours' Committee and University of Valencia, Medical School and INCLIVA, Department of Preventive Medicine and Public Health, Spain

⁵EHESP School of Public Health, Rennes, France

⁶Catholic University of Portugal, Healthcare Sciences Institute, Unit of Public Health, Portugal

* Відповідний автор: oliver.razum@uni-bielefeld.de

Посилання

1. Sheather J. (2022). As Russian troops cross into Ukraine, we need to remind ourselves of the impact of war on health. *BMJ*, 376, o499. <https://doi.org/10.1136/bmj.o499>
2. Levy BS, Sidel VW. (2008). *War and Public Health*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195311181.001.0001>
3. Levy BS, Sidel VW. (2016). Documenting the Effects of Armed Conflict on Population Health. *Annual Review of Public Health*, 37, 205-18. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-032315-021913>
4. World Health Organization. (2012). World Health Assembly Resolution 65.20: WHO's response, and role as the health cluster lead, in meeting the growing demands of health in humanitarian emergencies. Geneva. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/80494/A65_R20-en.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. Razum O, Barros H, Buckingham R, Codd M, Czabanowska K, Künzli N, Lyubomirova K, Otok R, Signorelli C, Middleton J. (2019). Is war a man-made public health problem? *The Lancet*, 394(10209). [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(19\)31900-2](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(19)31900-2)
6. The Association of Schools of Public Health in the European Region (ASPHER). (2019). ASPHER considers war as a "man-made public health problem". https://www.aspher.org/download/247/aspher-statement_tma_final.pdf
7. Middleton J. (2021). ASPHER President's message - a bridge for peace. The Association of Schools of Public Health in the European Region (ASPHER). <https://www.aspher.org/articles,4,118.html>
8. Namer Y, Wandschneider L, Middleton J, Davidovitch N, Razum O. (2021). How can Schools of Public Health Actively Promote Peace? *Public Health Reviews*, 42, 1604459. <https://doi.org/10.3389/phrs.2021.1604459>
9. Quinn VJ, Dhabalia TJ, Roslycky LL, Wilson VJ, Hansen JC, Hulchiy O, Golubovskaya O, Buriachyk M, Vadim K, Zauralsky R, Vyrva O, Stepanskyi D, Ivanovitch PS, Mironenko A, Shportko V, McElligott JE. (2021). COVID-19 at War: The Joint Forces Operation in Ukraine. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 1-8. <https://doi.org/10.1017/dmp.2021.88>